

[Knuud Nielsen.]

retfærdighed på dette område har hidtil været langsom, alt for langsom, men den har dog været målelig. Regeringen er nu ved at skrue denne udvikling tilbage. Vi ønsker den tværtimod fremmet i stærkt øget tempo.

I noget af det materiale, vi har fået fra adgangsudvalget, er omtalt en svensk undersøgelse af, hvordan 16-årige elever, der alle har topkarakterer fra grundskolen, men kommer fra forskellige sociale grupper, vælger videregående uddannelse. Det viste sig, at af eleverne fra socialgruppe 1 valgte 96 pct. gymnasiet, mens kun 58 pct. af elever med topkarakterer fra socialgruppe 3 valgte gymnasiet. Det bekræfter altså, at valget af videreuddannelse i vid udstrækning afhænger af social oprindelse. Det er der givetvis mange grunde til. Der er økonomiske og miljømæssige faktorer, der spiller ind, men der er for mig ingen tvivl om, at valget i høj grad påvirkes af visheden eller mangelen på vished om, at den uddannelse, der vælges, også kan bruges til noget. Fjerner man nu studentereksamen's hidtidige kompetence som adgangsgivende til universiteterne, er der derfor grund til at nære alvorlig frygt for, at tilgangen til gymnasiet af elever fra socialgruppe 4 og 5 vil aftage. Disse elever vil nemlig være tilbøjelige til at vælge det sikre.

Både adgangsudvalget og planlægningsrådet går ind for, hvis der skal foretages adgangsbegrænsning, at lodtrækning anvendes som hovedkriterium ved udvælgelsen. Hvorfor det? Fordi grundige undersøgelser og alvorlige overvejelser har ført til den konklusion, at lodtrækning, hvor mærkeligt det end kan lyde, er det mest retfærdige udvælgelseskriterium. Specielt er folk, der har forstand på de dele, meget skeptisk indstillet med hensyn til anvendelsen af karakterer som udvælgelseskriterium. Jeg synes, det er en sund og naturlig og berettiget skepsis. Adgangsudvalget siger om udvælgelse efter karakterer ved adgangsgivende eksamen, at det er kendt, at korrelationen mellem dette kriterium og et påfølgende studieresultat kan være behæftet med betydelig svaghed, og at man ved anvendelse af dette udskillelseskriterium vil fraskille en del studenter, der kunne have gennemført studiet, nogle endda med godt resultat.

Adgangsudvalgets efter dets egen opfattelse væsentligste indvending mod udvælgelse efter eksamenskarakterer er konsekvenserne for igangværende pædagogiske bestræbelser. Det hedder i indstillingen, at i folkeskolen, gymnasieskolen og ved HF-kurserne vil der kunne vækkes forventning om, at en begrænsning kan mødes hvor som helst, og der vil herved opstå en skærpet karakterkonkurrence til skade for bestræbelserne for friere undervisningsformer og for afsvækkelsen af eksamens betydning. I bilagsmaterialet fra adgangsudvalget refereres endvidere til en svensk undersøgelse foretaget i 1961 af børn i 6. klasse, som blev underkastet en begavelsestest. Resultaterne heraf blev sammenlignet med skolekaraktererne, og da man derefter foretog en opdeling af eleverne i 6 socialgrupper efter fædrenes erhverv, viste det sig, at børnene i den højeste socialgruppe i gennemsnit havde karakterer, der lå 45 pct. over det forventede, mens børn i den laveste socialgruppe havde karakterer, der lå 21 pct. under det forventede.

At dette misforhold også gør sig gældende i Danmark, viser professor Kaj Spellings såkaldte Frederiksbergundersøgelse, der gav til resultat, at mens der ikke var nogen større forskel i gennemsnitsintelligenskvotienten hos børn, hvis forældre var i erhvervsgruppen „større handlende“, og børn af faglærte arbejdere, var forskellen ca. 6 gange større i gennemsnitskarakterer ved optagelsesprøven til den boglige linje i folkeskolen.

Jeg har ved tidligere lejligheder trukket dette forhold frem. Når jeg nu gør det igen, er det, fordi det åbenbart endnu ikke har gjort noget som helst indtryk hverken på ministeren eller på regeringspartierne. Det forekommer mig, at disse undersøgelsesresultater indebærer en meget alvorlig anklage mod hele samfundets udvælgessystem. Hvis disse tal er rigtige, mener jeg, at der er tale om en rystende social diskrimination af landets største befolkningsgruppe. Jeg vil gerne spørge om, hvilke tanker ministeren gør sig i den anledning. Det er af desto større interesse, fordi ministeren og regeringspartierne stik imod planlægningsrådets indstilling, stik imod adgangsudvalgets indstilling og stik imod den pædagogiske sagskundskab har besluttet sig til at vælge eksa-